

Tautų sąrašas

Pr 10:1. Tie yra palikuonys Nojaus sūnų – Šemo, Hamo ir Jafeto: vaikai jiems gimė po tvano.

Šiame skyriuje aprašyta tautų kilmė. Pradžios knygoje nuolat pabrėžiama, jog žmonija kilo iš vienos šaknies. Ši idėja stiprina žmoguje tikėjimą į vieną Kūrėją.

Šiame ir sekančiame skyriuje aprašytas vienas svarbiausių ne tik biblinėje, bet ir žmonijos istorijos paminklas, žinomas kaip “tautų lentelės”, arba “etnografinės lentelės”. Jos sudarytos tam, kad paaiškintų pirmykštės žmonijos kilmę ir išplitimą į įvairius senojo pasaulio kraštus.

Geneologinės lentelės rytų kraštų senovės tautose buvo labai svarbus ir plačiai paplitęs reiškinys, svarbiausia ir beveik vienintelė praeities užrašyta istorija, atidžiai saugoma ir perduodama iš kartos į kartą. Jos nepasizymėjo ypatingu fiksuojamos informacijos pilnumu ir detalumu, buvo saugomos labai suspausta forma pačios svarbiausios žinios.

Geneologinių lentelių ištakos siekia Abraomo epochą, tikėtina, kad jose istorija pradėta fiksuoti dar Nojaus šeimoje. Toje geneologijoje nereikia ieškoti visų giminių ir etnografinių grupių išvardijimo, jose išvardyta tik tai, kas semitams atrodė yra svarbu išsaugoti jų tradicijoje.

Senovės rytų geneologijos yra savotiškos: kartais jos vardija atskirų asmenų vardus, kaip, pavyzdžiui, matome tai ikitvaninėje kainitų ir sifitų geneologijoje; kai kada jose žsimenama apie rasines grupes; kai kada, pagaliau, ta ar kita tauta jose vadinama šalies vardu, kurioje jie apsigyveno. Biblijoje minimose lentelėse sutinkami visi trys šie geneologijos fiksavimo būdai. Jos vertinamos kaip labiausiai senos, labiausiai vertingos ir geriausiai aprašančios tautų išsisklaidymą senovės pasaulyje. Jų tikrumą nuostabiai patvirtina lyginamosios kalbotyros mokslas ir moksliniai įvairių tautų fiziologiniai tyrinėjimai.

Tautų lentelės patvirtina tiesą, jog visa žmonija kilo tik iš šių trijų šakų, kurios savo ruožtu kilo iš bendros šaknies. Šios lentelės liudija Dievo išrinktos tautos giminingumo su kitomis semitų rasės gentimis faktą. Galiausiai, tolimiausia prasme – jos parodo Dievo minties realizavimą tautų istorijoje.

Tautų lentelėse pradėta informacija fiksuoti nuo Šinaro dykumos, nuo tautų sklidimo po pasaulį vykstant Babelio bokšto statybai. Vėliau Mozė išplatino šią tradiciją ir papildė ją jo laikų duomenimis. Būdamas ištikimas tradicijai, jis didžiausią dėmesį skyrė Palestinos šalies kaimynams ir giminingoms žydams tautoms.

Nojaus sūnų geneologiją Mozė dalina į tris dalis: Jafetas (Pr 10:2-5), Chamas (Pr 2:6-20) ir Šemas (Pr 10:21-32).

Lentelėje pristatyta septyniasdešimt tautų: iš jų keturiolika - Jafeto palikuonys, trisdešimt - Chamo palikuonys ir dvidešimt šešios - Šemo palikuonys. Skaičius septyniasdešimt, kurio pavadinimas sudarytas iš skaičių 7 ir 10 pavadinimų (abu skaičiai simbolizuoja išbaigtumą), simbolizuoja pilnatvę, išbaigtumą.

Vardų reikšmės:

Nojus, lot. requies – ramybė, poilsis, nusiramimas (po darbų).

Simas, lot. nomen vel nominates – vardas, įžymus.

Chamas, lot. calidus – šiltas, karštas, greitai įsiplieskiantis.

Jafetas, lot. latitudo – plotis, platumas

Pr 10:2. Jafeto palikuonys: Gomeras, Magogas, Madajis, Javano, Tubalas, Mešechas ir Tyras.

„Jafeto palikuonys ...”. Kadangi Jafetas buvo ne vyriausias, o priešingai – jauniausias Nojaus sūnus, tai Pradžios knygos autorius, pradėdamas fiksuoti tautų geneologiją, turėjo, akivaizdu, ne chronologinį, o kažkokį kitą tikslą. Gali būti, kad tas tikslas slypi anksčiau aprašytoje Nojaus pranašystėje. Apie nuostabią Jafeto ir jo palikuonių ateitį, kuri jam žadėjo ir kiekybinę, ir kokybinę persvarą prieš potvandinės žmonijos kitų dviejų šakų atstovus.

Šioje eilutėje išvardijamos jafetiškos Azijos tautos:

Gomeras. Kimeriečiai, gyvenę Kaspijos jūros pakrantėse.

Magogas. Skitai, kurių valdos siekė Kaukazo ribas.

Madajis. Midiečiai.

Javano. Graikai (Joniečiai).

Tubalas. Prie Juodosios jūros gyvenusi, dantiraščiuose minima Tabalo tauta.

Mešechas. Tauta, įsikūrusi centriniam ir rytiniam Anatolijuje.

Pr 10:3. Gomero palikuonys: Aškenazas, Rifatas ir Togarma.

Aškenazas. Tauta, gyvenusi Ararato apylinkėse.

Rifatas ir Togarma. Tautos, gyvenusios Mažojoje Azijoje.

Pr 10:4. Javano palikuonys: Elišas, Taršišas, Kitimai ir Rodanimai.

Elišas. Mokslininkai abejoja, bet spėja, jog tai Kipre ir Kretoje gyvenusi tauta.

Taršišas. Paprastai identifikuojama kaip senovės Ispanijos teritorija.

Kitimai. Finikiečių kilmės tauta, gyveno užėmusi dalį Kipro.

Rodanimai. Turima omenyje netoli Trojos buvusi Dardanija.

Pr 10:5. Iš jų išsklido salų tautos. {Tie yra Jafeto palikuonys} jų kraštuose, su jų pačių kalba pagal jų šeimas ir tautas.

Tai tautos, kurios įsikūrė salose, palei jūrų krantus. Įsikūrė – turima omenyje, jog tos tautos tapo savarankiškoms.

Pr 10:6. Hamo palikuonys: Kušas, Egiptas, Putas ir Kanaanas.

Tai tautos, kilusios iš Chamo:

Kušas. Etiopija. Tai patvirtinama titulu, aptinkamu Egipto užrašulose: „Egipto ir Kušo karalius“.

Putas. Tradiciškai tapatinamas su Libija.

Pr 10:7. Kušo palikuonys: Seba, Havila, Sabta, Raama ir Sabteka. Raamos palikuonys: Šeba ir Dedanas.

Kušas, Nimrodo tėvas, išvardintas pirmas tarp Chamo sūnų, nors spėjama, kad šio sūnaus milžino susilaukė tuomet, kai jau turėjo penkis sūnus ir du anūkus.

Kušo palikuonys. Tai Raudonosios jūros Afrikos pakrantėje įsikūrusių genčių ir teritorijų pavadinimai.

Seba. Didelis prekybinis miestas Arabijos pusesalio pietuose. Sebos karalienė lankė karalių Saliamoną.

Pr 10:8. Kušui gimė Nimrodas, pirmasis galiūnas žemėje.

Nimrodas – šumerų karalius, padėjęs babilono civilizacijos pagrindus.

Pr 10:9-10. VIEŠPATIES malone jis buvo galingas medžiotojas, dėl to ir sakoma: „Kaip Nimrodas VIEŠPATIES malone galingas medžiotojas“. Jo karalystės pradžia buvo Babilonas, Erechas ir Akadas – miestai Šinaro krašte.

Babilonas. Babilonas, kurio statyba aprašoma sekančiame skyriuje, buvo Senovės Rytų civilizacijos centras.

Erechas. Miestas Babilonijos šiaurėje. Dabar jo vietoje stovi Agade miestas.

Šinaras. Vienas iš senų Babilonijos semitiškų pavadinimų.

Pr 10:11-12. Iš to krašto jis išėjo į Asiriją, kur pastatė Ninevę, Rehobot-Irą, Kalahą bei Reseną tarp Ninevės ir Kalaho. Pastarasis miestas buvo sostinė.

Rehobot-Iras ir Kalahas, drauge su Nineve sudarė vieną didžiulį miestą.

Pr 10:13-14. Egiptui gimė ludimai, anamimai, lehabimai, naftuhimai, patrusimai, kasluhimai ir kaftorimai. Iš pastarųjų kilo filistinai.

Ludimai. Ludimiečiai, tikėtina, gyveno netoli Egipto.

Anamimai. Gali būti, jog tai piemenų Naamo gentis, kuri, kaip rašoma Egipto raštuose, buvo raudonodžiai.

Lehabimai. Libaniečiai.

Naftuchimai. Tikėtina, ši tauta gyveno Žemutiniame Egipte, deltos rajone.

Patrusimai. Aukštutinio Egipto gyventojai.

Kasluhimai. Egiptiečiams artima tauta.

Pr 10:15-18. Kanaanui gimė Sidonas, jo pirmagimis, ir Hetas; taip pat jebusitai, amoriečiai, girgašitai, hivitai, arkitai, sinitai, arvaditai, zemaritai ir hamatitai. Tada kanaaniečių klanai pasklido.

Iš Kanaano gimė gentys, kurios išsikūrė Kanaane.

Sidonas. Seniausia kanaaniečių gyvenvietė, Finikijos sostinė. Dažnai šis pavadinimas taikomas visai Finikijai.

Hetas. Stipri ir karinga tauta. Hetai kontroliavo Siriją ir visa Mažąją Aziją 1800 – 900 m. iki Kr. laikotarpyje. Nuo XX a. pradžios vykdomi intensyvūs kasinėjimai tirinėjant hetitų kultūrą. Nustatyta, jog hetitai senovėje buvo sukūrę galingą civilizaciją.

Jabusitai. Ši gentis gyveno Jeruzalės rajone, kuris nuo pat pradžių buvo žinomas kaip „jabusitų miestas“ arba Jabusas.

Amoriečiai. Kai kada šis žodis naudojamas kaip etnonimas, bendras visiems Kanaano gyventojams iki laikų, kol į šį kraštą neatėjo Izraelio sūnūs.

Girgašitai. Tauta, gyvenusi Kanaane iki izraelitų atėjimo. Girgašitai paliko Kanaaną ir išsikėlė gyventi į kitas vietas.

Hivitai. Ši tauta gyveno Libane ir Sirijoje (Joz 11,3; Ts 3,3), o taip pat Sicheme ir Gaone (Pr 34:2; Joz 9:1; Joz 1:7)

Arkitai: Arkos miestas. Išsidėstęs už 9 kilometrų į šiaurės rytus nuo Tripolio.

Sinitai. Sinas – finikiečių pakrantės miestas netoli Arkos.

Arvaditai. Šiuolaikinis Ruadas, esantis per 80 kilometrų nuo Bibloso.

Zemaritai. Šio pavadinimo reikšmė nenustatyta.

Hamatitai. Šiuolaikinis miestas Hama prie Oronto upės (Sk 34,8; Joz 13:5; 2 Kar 8:10)

Pr 10:19-20. Kanaaniečių žemė driekėsi nuo Sidono Geraro kryptimi iki pat Gazos, o Sodomos, Gomoros, Admos ir Zebojimų kryptimi iki pat Lašos. Tie yra Hamo palikuonys pagal jų šeimas ir kalbas, pagal jų kraštus ir tautas.

Čia nusakytos ribos krašto, kuriame gyveno kanaaniečiai.

Pr 10:21-22. Taip pat ir Šemui, visų Ebero vaikų protėviui ir vyresniam Jafeto broliui, gimė vaikų. Šemo palikuonys: Elamas, Ašūras, Arpachsadas, Ludas ir Aramas.

Sutinkamai su geneologinėmis lentelėmis, Eberas buvo Šemo proanūkis ir Abraomo protėvis. Todėl jis paminėtas Šemo geneologijoje pirmiau tų giminaičių, kurie gimė anksčiau už jį. Dėl to jo vardas – hebrajais, vadinami Dievo išrinktosios tautos žmonės.

Elamas. Pavadinimas teritorijos, esančios į rytus nuo Babilonijos ir į šiaurę nuo Persijos įlankos, ie joje gyvenusios tautos.

Ašūras. Asirija.

Arpachsadas. Manoma, jog tai Chaldėja.

Ludas. Ludiečiai iš mažosios Azijos (Iz 66:19; Ez 27:10)

Aramas. Aramėjai, gyvenantys Mesopotamijoje.

Pr 10:23. Aramo palikuonys: Uzas, Hulas, Geteras ir Mašas.

Uzas. Šalis, kurioje gyveno Jobas (Job 1).

Hulas, Geteras ir Mašas. Žemės Sirijoje, kurių tiksli vieta nežinoma.

Pr 10:24. Arpachsadui gimė Šelahas ir Šelahui gimė Eberas.

Ši eilutė detaliau atsiskleidžia skaitant Pr 11:12-17 eilutes.

Arpachsadui gimė Šelachas. Seniausiuose graikiškuose rankraščiuose pasakyta: Arpachsadui gimė Kainamas, kainamui gimė Šelahas. Toks graikiškas papildymas aptinkamas ir Jėzaus Kristaus geneologijoje:

...., sūnaus Faleko (Pelego), sūnaus Ebero, sūnaus Salos (Šelacho), sūnaus Kainamo, sūnaus Arfaksado, sūnaus Semo, sūnaus Nojaus, sūnaus Lamecho, ... (Lk 3:35-36)

Pr 10:25. Eberui gimė du sūnūs: pirmojo vardas buvo Pelegas, nes jo dienomis buvo padalyta žemė, o jo brolio vardas buvo Joktanas.

Pelegas. Jo vardas yra išrinktoje linijoje ir reiškia padalinimą, išsklaidymą, gali būti, jog jis byloja apie Babilono tautų išsklaidymą:

Sumaišyk jų kalbą, Viešpatie, sutrikdyk ją, nes matau mieste smurtą ir maištus. (Ps 55:10)

Gali būti, jog tai byloja ir apie Dievo užmatymą atskirti išrinktąją liniją nuo neišrinktosios.

Keletas pastebėjimų, susijusių su tautų išsklaidymu:

Tvanas buvo užliejęs žemę 2349-2348 m. pr. Kr. (pagal Arkivyskupo Ašero paskaičiavimą). O Pelegas gimė praėjus šimtui metų po tvano, tryliktais metais nuo Babilono miesto pamatų dėjimo pradžios.

Rašęs Egipto istoriją III a. pr. Kr Maneto rašo, jog Babilono bokštas atsirado praėjus penkiems metams po Pelego gimimo.

Pagal Bizantijos metraštininko Konstantin Manasi (- 1187) apskaičiavimus, 1663 metus egzistavusi valstybė baigė savo egzistavimą 526 m. pr. Kr., vadinasi jos pradžia yra 2188 m. pr. Kr., o tai yra 60 metų po Pelego gimimo. Maždaug tuo metu Chamo palokuonis Mikraimas savo tautą išvedė į Egiptą. Iš čia ir senovini žydų kalbos žodis, reiškianti Egiptą – Mikraim, arba kai kada Chamo žemė, pavyzdžiui:

Tada Izraelis atėjo į Egiptą, Jokūbas apsigyveno kaip ateivis Hamo žemėje. (Ps 105:23)

Jiedu (Mozė ir Aaronas) padarė jiems VIEŠPATIES ženklų ir stebuklų Hamo žemėje. (Ps 105:27)

Pr 10:26. Joktanui gimė Almodadas, Šalefas, Hazarmavetas, Jerahas,

Šiame padalijime išsamiai išvardijamos svarbiausios arabiškos gentys, apie daugelio jų gyvenamą vietą galima tik spėlioti.

Almodadas. Gentis gyveno Arabijos viduryje.

Šalefas. Jos teritorija žemutinėje Arabijoje.

Hazarmavetas. Gentis gyveno Arabijos pietryčiuose. Ši šalis turtinga smilkalais ir mira, tačiau nesveika, pastaroji savybė atitinka pavadinimą – Mirties šalis.

Jerahas. Šalis, kurios pavadinimas reiškia, 'mėnulis', o tai rodo jos ryšį su šiuo dangaus šviesuliu.

Pr 10:27. Hadoramas, Uzasas, Dikla,

Tikslios šių genčių gyvenamos vietos nenustatytos.

Hadoramas. Jos gyvenamoji vieta galėjo būti Persijos įlankoje, ties Hadoramo iškyšuliu.

Uzasas. Gali būti, jog ši gentis gyveno Jemene, ten, kur dabar yra Sana (Cana) miestas, kuris senovėje vadinosi Azūra, kuriame pradėti gaminti ypatingai kvapnus tepalas – azūro mira.

Dikla. Pavadinimas kilęs iš žodžio ‚dikal‘, reiškiančio sirų kalboje ‚palmė‘ arba ‚palmių miškas‘, iš čia ‚Laiminga Arabija‘, kaip svarbiausia jos atsiradimo vieta. Pagal šį požymį spėjama, jog Dikla yra buvusi Arabijos pietuose.

Pr 10:28. Obalas, Abimaelis, Šeba,

Obalas. Manoma, jog ši gentis gyveno Afrikoje, priešais Arabiją.

Abimaelis.

Šeba. Tai prekyba užsiimanti gentis, gyvenusi Arabijos pajūrio zonoje, jos sostinė buvo Maribu.

Pr 10:30. Ofyras, Havila ir Jobabas. Tie visi buvo Juktano palikuonys.

Ofyras. Arabų kalboje šis žodis reiškia ‚turtingas‘. Anksčiau buvo taip vadinama Indija. Tačiau čia turima omenyje kokia nors pietvakarinė Arabijos įlanka, nes ši šalis prekiaavo su Indija ir buvo tarsi jos prekybina kolonija. Tai žemė, apie kurią buvo kalbama, jog joje yra daug aukso.

Havila. Tikėtina, jog ši gentis buvo įsikūrusi Jemeno šiaurėje.

Jobabas. Arabų kalboje šios genties pavadinimas reiškia ‚dykuma‘, tai rodo jog jos gyvenamoji vieta galėjo būti Hadžedas.

Pr 10:31. Jų gyvenvietės driekėsi nuo Mešos iki pat Sefaro, iki kalnų krašto rytuose.

Taigi Šemui atiteko rytai: Persija, Baktirija iki Indijos, Sirija, Midija iki Eufrato, Babilonas, Korduna, Asirija, Mesopotamija, Seniausia Arabija, Finikija, ...

Pr 10:32. Šios yra Nojaus sūnų šeimos, pagal jų kilmę ir tautas. Po tvano iš jų tautos pasklido visur žemėje.

Iš viso genčių buvo 70 (kai kuriuose šaltiniuose minimos 72 gentys). Kiekviena buvo ypatinga, turėjo savo kalbą, kiekviena gyveno savo žemėje.